

Warszawa, 06-07-2026 r.

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Adam Krzywoń

XI.810.3.2025.ASZ

Pan

Marcin Karpiński

**Przewodniczący Komisji Praw Człowieka
i Praworządności**

Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

kpcp@senat.gov.pl

Szanowny Panie Przewodniczący,

w związku z zawiadomieniem o wspólnym posiedzeniu Komisji Praw Człowieka i Praworządności, Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej oraz Komisji Ustawodawczej w przedmiocie rozpatrzenia ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (druk senacki nr 767¹, druki sejmowe nr 2289, 2609 i 2609-A) w dniu 7 lipca 2026 r., proszę o przyjęcie poniższego.

Standard równego traktowania wszystkich osób i ich niedyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny Rzecznik Praw Obywatelskich – zarówno jako konstytucyjny organ ochrony praw i wolności jednostki (art. 208 Konstytucji), jak i niezależny organ do spraw równego traktowania w rozumieniu unijnych dyrektyw (art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 3

¹ <https://www.senat.gov.pl/prace/proces-legislacyjny-w-senacie/ustawy-uchwalone-przez-sejm/ustawy-uchwalone-przez-sejm/ustawa,2110.html> [data dostępu: 03 lipca 2026 r.]

grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania, t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1452) – uważa za fundament krajowego, europejskiego i międzynarodowego porządku prawnego. Dlatego Rzecznik z uwagą przygląda się działaniom władzy publicznej w przedmiocie zasady równości i niedyskryminacji, oczekując, że będą one nie tylko zgodne z zobowiązaniami prawnymi państwa, ale również, że zagwarantują skuteczną ochronę prawną. Dotyczy to także procesu nowelizacji ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 277, ze zm.; dalej: „k.p.”) w zakresie ochrony przed dyskryminacją i mobbingiem, zainicjowanego projektem wpisanym do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD183².

Kluczowe znaczenie ma przy tym jasność stosowanych przez ustawodawcę pojęć, które stają się podstawą obowiązków nakładanych na jednostki, jak i ich uprawnień. Dlatego pozwalam sobie zwrócić uwagę Pana Przewodniczącego na wprowadzone **art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 19 czerwca 2026 r.** o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (dalej: „ustawa zmieniająca”) brzmienie § 2 k.p., zgodnie z którym „Równe traktowanie w zatrudnieniu oznacza niedyskryminowanie w jakikolwiek sposób, bezpośrednio lub pośrednio, z przyczyn określonych w § 1. Niejednakowe traktowanie jest dopuszczalne i nie stanowi dyskryminacji, gdy jest obiektywnie uzasadnione”.

Należy w tym miejscu odnotować, że koncepcja równości nie poddaje się łąco definicyjnemu ujęciu, podobnie jak jej relacja do (nie)dyskryminacji. Z pewnością postulat równości nie może być utożsamiany z nakazem identyczności. W związku z tym, dopóki zróżnicowania (prawne) odpowiadają obiektywnie istniejącym różnicom między adresatami (norm prawnych), problem naruszenia równości – co do zasady – nie powstaje. Dlatego także nie można stawiać znaku równości pomiędzy nierównym potraktowaniem podmiotów podobnych, a równym potraktowaniem podmiotów odmiennych. Zasada równości koncentruje się bowiem przede wszystkim na pierwszej z tych sytuacji. Pytanie o naruszenie zasady równości pojawia się zatem w sytuacji, gdy wprowadzone zróżnicowania dotyczą podmiotów (sytuacji) podobnych. Wówczas konieczne staje się wykazanie, że wprowadzenie danego zróżnicowania jest

² Zob. wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich, znak sprawy: XI.810.3.2025, dostęp pod adresem: https://bip.brpo.gov.pl/pl/site-search?search_api_fulltext=XI.810.3.2025 [data dostępu: 3 lipca 2026 r.]

uzasadnione, w przeciwnym zaś razie trzeba uznać, że prawodawca dopuścił się konstytucyjnie zakazanego nierównego traktowania bądź wręcz dyskryminacji³.

Warto w tym miejscu przypomnieć ugruntowaną linię orzeczniczą Trybunału Konstytucyjnego, który dopuszcza zróżnicowane traktowanie podmiotów podobnych przy łącznym spełnieniu trzech kryteriów – racjonalności uzasadnienia tegoż, jego proporcjonalności i związku z innymi wartościami, zasadami i normami konstytucyjnymi⁴. Ogranicza to możliwość arbitralnego stosowania zróżnicowanego traktowania, nieznajdującego osadzenia w celu legitymizowanym czy niezachowującego odpowiedniej proporcji między wagą interesu, któremu ma służyć różnicowanie a wagą interesów, które zostaną naruszone w wyniku nierównego potraktowania podmiotów podobnych. Podobnie, dla oceny danej sytuacji jako dyskryminacji istotne jest określenie kryterium zróżnicowania, a także ocena zasadności jego wprowadzenia⁵.

Analizowany przepis ustawy zmieniającej nie odpowiada powyższym kryteriom i zdaje się pomijać konieczność spełnienia tego ścisłego testu akceptowalności zróżnicowanego traktowania podmiotów podobnych, skupiając się jedynie na obiektywnym uzasadnieniu. W konsekwencji powinien on zostać uzupełniony o wymóg zgodności zróżnicowania z innymi wartościami przez prawo chronionymi (cel legitymizowany) i proporcjonalności zastosowanych środków, które powinny być właściwe i konieczne dla jego realizacji.

W pozostałym zakresie zmian w rozdziale II k.p. zachowują swą aktualność uwagi sformułowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich w wystąpieniu do Przewodniczącej Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2026 r., które załączam do niniejszego pisma. Zwracam się o analizę przekazanych w opinii uwag i ich odpowiednie uwzględnienie.

³ Zob. L. Garlicki, M. Zubik [w:] M. Derlatka i in., Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom II, wyd. II, Warszawa 2016, art. 32, dostęp: LEX.

⁴ Wyrok TK z 22.02.2005 r., K 10/04, OTK-A 2005, nr 2, poz. 17.

⁵ Zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 15 lipca 2010 r., sygn. akt K 63/07, OTK-A 2010, nr 6, poz. 60.

Wyrażam nadzieję, działając w trybie art. 16 ust. 1 w zw. z art. 17b pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1264), że przedstawione uwagi Rzecznika zostaną uwzględnione w toku prac Senatu nad ustawą zmieniającą.

Z poważaniem

Adam Krzywoń

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

1. Pani Agnieszka Dziemianowicz-Bąk, Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
2. Pani Katarzyna Kotula, Pełnomocnik Rządu do Spraw Równości, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
3. Pani senator Janina Sagatowska, Przewodnicząca Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej Senatu RP, krpss@senat.gov.pl
4. Pan senator Krzysztof Kwiatkowski, Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Senatu RP, ku@senat.gov.pl

Załącznik:

1. Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich do Przewodniczącej Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach Sejmu RP z dnia 22 maja 2026 r., znak: XI.810.3.2025
- dostęp w wersji elektronicznej: https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2026-05/Do_Sejmu_Kodeks_pracy_opinia_22_05_2026.pdf.